



M. 59. 3.



VIR MAXIME REVERENDO

EX IVRE HEBRÆO

DE

בכור מר בתוך ל ימי

Num. 18, 1

PRIMOGENITO INTRA MENSEM
DENATO

QUEDAM DISSERIT

ET

VIRO MAXIME REVERENDO AC AMPLISSIMO

DN. EPHRAIM BRESKOT

SEREN. DVCI WÜRTENB. OLSN. BEROLSTADIENSIS
A CONCIONIBVS ET CONFESS. S. CONSIST. ASSESS.
REV. MINIST. SENIORI, ECCLESIAE ET SCHOLAE
APVD BEROLSTADIENSES ANTISTITI

GENERI OBITVM LVGENTI

LEVAMEN PRECATVR

IPSIQVE FILIVM

E VARIIS GERMANIAE ACADEMIIS REDVCEM

GRATVLATVR

L. FRANCISCVS WOKENIVS, P. P.

WITTENBERGÆ, LITERIS VIDVÆ GERDESIAE.

Gr. Mag
H. D. Wa

VIR MAXIME - REVERENDE,

Litterarum commercium inter nos viguisse, ex quo tempore filius TVVS, Paternarum virtutum æmulus, genuinus ille S. Theologiæ cultor, DN. DAVID BENIAMIN, e Collegiis meis Lipsiæ proficere cœpit, non sine quadam animi jucunditate recordor: ideoque nec has publicas TE ægre laturum confido, quas quidem duplex, quam de TE rescio, fortunæ vicissitudo, a me postulavit. GENERI mors squalore & luctu, FILII vero, ex Academiis & erudito itinere reducis, adventus lætitia, miro concursu, TE replent. Luculentum hoc est divinæ providentiæ specimen, quem & aliis, & mihi, ita tristia lætaque miscere solere, bene novi. Et hoc quidem ipso TE me longe feliciorum hac vice judico, qui sine aliquo lætitiæ fomento, filioli primogeniti præmatura morte afficio. Cum TV in GENERI fato acerbo præsentissimum in redeunte FILIO habes solamen: ego rebus a) illud ἀνέχς ἢ ἀπέχς, fer, quæ Deus imponit, & a luctu pius abstinere, medicaminis loco adhibeo, mentemque ut eo melius a tristi avocem cura, libris me meis involvo, laborem non proletarium contra affectus remedium esse, forte non injuria ratus. Et eo ipso quidem

a) Cum hoc EPICETI dicto, non male DN. BISCHOFF in Not. ad Cebetis tabulam p. m. 102. sq. Cebetem confert, cui ἐγυεῖται & καρτεία sunt sorores; quod vero utrumque e Pythagoreo asserto, de tribus animæ partibus, deducendum sit, argumenta nulla video.

quidem tempore, quo variam hanc TVÆ fortunæ vicissitudinem lego, ad analogam affectui meo materiam abducor, locumque aliquem Biblicum ex antiquitate Hebræa exponendum, cum antiquissimis Hebræorum juris tabulis confero. Communis nobis in SS. amor a me poscit, ut Tecum, si quid afferam boni, communicem; benevolentia autem TVA facilem mihi pollicetur veniam, si vel immatura, quæ festinanti se obtulerunt, sine mora scribam. Locus Biblicus, ad quem excutiendum præmatura filioli mei primogeniti, FRANCISCI, mors me adduxit, est de *filio primogenito redimendo*, Num. XVIII. 15. 16. Hic non solum omnimoda necessitas redemptionis a sacerdote, verbis: אַךְ פְּדוּת תְּפֹרֵר אֶת בְּכוֹר הָאָרֶץ, exprimitur, sed & tempus, quando actus illius redemptionis peragi debeat, vocibus וּפְדוּתוֹ מִבֶּן חֵרֶשׁ מִבֶּן חֵרֶשׁ indicatur. Multa, fateor, ex Hebræis hic antiquitatibus annotanda se offerunt, sed quæ paucis nequeunt absolvi lineis. Nil hic leges de quæstione, cum hoc textu alias connexa, *an per primogenitum bestie impure solius asini primogenitus intelligendus sit*, quod cum antiquioribus & R. ABARBANEL β) affirmat; nil de modis inquirendi, quis primogenitus in casibus dubiis, de quibus TALMVD γ) & R. MOSE BEN MAJEMON δ) in primis legantur: nil de precum ritibus, in redemptionis illo actu adhiberi solitis, quorum nonnullos legimus in ARBA TVRIM, JO-

A 2

RE

β) R. ABARB. C. in legem h. l. ed. D. Bashufenii fol. 242. col. 2.

γ) TALMVD. BABYL. MASS, BECHOROTH fol. 48. sq.

δ) R. M. B. MAJEMON in JAD CHASAKA, Hilc. Biccunim c. XI. T. III. ed. Venet. f. 146. sq.

RE DEA ε) & in R. JOSEPH KARONIS BETH JOSEPH ζ). Nil etiam de aliis ritibus aut traditionibus afferam: nec PHILONIS η) rationes, quare hæc sit lex data, examinabo. Hoc potius, ad textum Biblicum recte intelligendum, haud immerito quaeritur: *an etiam redemptio primogeniti filii locum habeat, si primogenitus ille filius ante tempus, redemptioni in loco nostro destinatus, fuisset mortuus.* Ad miraculosam aliquam Dei conservationem infantis per integrum illum mensem, ne ipsi quidem Judæi nos remittunt. Nec tamen in sacris hic casus legitur decisus. Quamvis vero Talmudistarum auctoritas per omnia non sit omni exceptione major; probabile tamen hoc in passu, est maxime, Mischnicos doctores non aliam, quam quæ ad ipsorum usque tempora, etiam post ultimum templi Hierosolymitani excidium, in quotidiano fere fuit usu, posteritati, & si quis aliquando iterum expectari posset, templi usui, transcribere voluisse consuetudinem. Hanc, ubi certiora non sunt, audiamus. De filio primogenito demortuo hæc habet TALMVD annotata, quod aliter judicare debeamus, si a) ante 30. diem primogenitus fuerit

ε) ARBA TVRIM, P. II. f. JORE DEA, *Hilc.* פירון בכור
f. 72. ed. Hanov.

ζ) R. JOSEPH KARO in BETH JOSEPH, *Hilc.* Pidjon Bechor f. 261. ed. Cracov.

η) PHILO JVDÆVS de præmiis sacerd. OO. p. m. 831. scribit: ἅλλ' ὅμως καὶ τῶν τῶν πρωτοτόκων ἀρρένας, τρέπον ἀπαρχῆς καθιεροῦ χάρις εὐτενίας, καὶ εὐγονίας, ἕως τῆ καὶ ἐλπίζομενης, καὶ ἅμα βλαβέντων, εἰ μόνον ἀμειντες εἶναι, ἀλλὰ καὶ σφῆδρα τῶν γάμων ἐπανετῶν, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος βλαβήσας καρπὸς καθιερεται, ὅπερ χρη λογίζομεν καὶ ἀνδρας καὶ γυναῖκας, σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁμοιοῦς περιέχεσθαι συμπνεόντας ἀλλήλοις, ἐν τῆ ἔργῳ καὶ λόγῳ τὴν λεγομένην κανονίαν ἀληθεία παγία βεβαιῶσαι.

rit denatus, aliter b), si post diem 30. obierit, & demum c) aliter, si ipso 30mo die fuerit mortuus. Verba sunt : מרז הבן בכור שלשים יום אעפ שנתן לכהן יחזור לאחר שלשים יום אעפ שלי נתן מת ביום שלשים כיום שלפניו (θ) i. e. Quod si filius (ille primogenitus redimendus) moritur intra 30. dies, licet (pretium redemptionis) dedisset Sacerdoti, restituat (sacerdos pretium datum). Quod si filius primogenitus obierit post 30mum diem : quamvis Pater nondum solverit redemptionis pretium, solvat tamen. Quod si tandem primogenitus ille ipso 30mo die fuerit extinctus : tunc est, acsi die precedente fuisset mortuus. Sed R. אַיִבְהָא dicit, quod, si Pater לוֹדְגוֹן Sacerdoti dederit, non debeat iterum accipere ; si autem nondum dederit, dare haud debeat. Simpliciter hic quidem filii sit mentio ; materia tamen substrata hoc liquido probat, quod intelligatur primogenitus, & is quidem qui בכור לכהן, & non, qui בכור לנחלה (1), sive aliquando & de quo utrumque verum est x) : quam diversitatem Talmudistæ

A 3

h. l.

θ) TALMUD. BABYL. MASS. BECHOROTH. c. 7. fol. 49. a.

1) Quid intelligant per בכור לכהן & בכור לנחלה, breviter exponit קב ונקי in h. l. ed. Mischne Amst. 1711. p. m. 218. b. לנחלה ליטול פי שנים לכהן ליתן לו ה' סלעים Primogenitus hereditatis est, qui duplam accipit portionem hereditatis, primogenitus respectu sacerdotis est, pro quo ipsi dari s. Selaïm debent. Idem Glossa Ord. Talm. h. l. f. 46. a. habet.

x) Primogenitus quidem, qui talis est, tum respectu hereditatis, tum redemptionis, in TRACT. BECHOROTH TAM. BAB. fol. 47. b. docetur quod sit, qui venit post abortum primum matris plane imperfectissimum : מלא מים מלא דם מלא גנינן המפלת שפיר : איזהו בכור לנחלה ולכהן המפלת שפיר : מלא מים מלא דם מלא גנינן המפלת כמין רגים והגבים שקצים רמשים והמפלת ליום ארבעים הבא אחריהם בכור לנחלה ולכהן i. e.

h. l. late expendunt. Omnia hæc enotare non vacat. Sufficit, quod primogenitus debeat esse פטר רחם, s. talis, qui primum matris uterum rūpit. Non itaque respectu Patris nominatur primogenitus, qui solvendus erat, licet in hæreditate juribus primogeniti frueretur λ), sed respectu matris, quæ antea nondum peperit μ), quamdiu minimum Israëlitica

i. e. *Quis est simul primogenitus respectu hereditatis & sacerdotis? Abortu parit (Mater) cutem solidam (sec. רשי h. l., s. frustum carnis, sec. R. BARTENORAM h. l.) quæ plena aqua vel sanguinis est, vel plena vermium (sec. KAP VENAKI h. l. p. 229.): aut quando abortus habet figuram piscium, locustarum, abominationum, reptilium; aut si abortum statim post 40. dies patitur: qui post tales abortus nascitur, est primogenitus utroque illo respectu. Sed hæc Talmudica non sunt exclusive accipienda, sed datur tantum casus difficilis. Quisquis est פטר רחם, & nullo impediante defectu laborat, huc pertinet; non attendendo, an Patri jam sit alius e priori uxore primogenitus. Si enim הויו לו בנים פטר רחם & uxorem ducit, quæ nondum peperit, primogenitus ex hac, est primogenitus, non quidem ad hæreditatem, sed ut redimatur, Talm. Bechoroth c. 8. M. 1. f. 46. a. Dilucidè JOSEPH KARO in BETH JOSEPH T. II. fol. 260. b. מצורף עשה על כל ישראל שיוולד בן שהוא בכור מאמו כלומר ובכור אב נפרה ולא בכור אב ובפטר רחם תלה רחמני. i. e. Præceptum hoc affirmativum obligat omnem Israëlitam, cui nascitur filius: qui est primogenitus matris sue, h. e. qui respectu ad matrem habito est primogenitus, redimitur, non vero, qui est Patris solum primogenitus, quia Deus misericors hoc præceptum alligavit ad primo rumpentem uterum matris.*

λ) Conf. TALM. BAB. l. jamjam cit. it. JOS. KARO. Talis & est a vidua procreatus, quem casum a Talmudistis videri non potuisse, miror.

μ) A matris primo partu primogeniti redemptionem suspensam esse, jam e JOSEPH KARONE audivimus. Sed abortum nondum perfectum non obstare, credunt in TALM. l. c.

ticæ religioni fuit addiçta v). Verbo, talis, qui, si vixisset, & si Pater neglexisset eum redimere, se ipsum redimere tenebatur. Primogenitus istiusmodi, si, post exactos plane 30. dies, quibus completis בן הרש, *mensẽm natus*, demum dici poterat, decederet fato, Pater tamen redemptionis legalis pretium dare tenebatur Sacerdoti: quæ res adeo liquida GEMARISTIS est visa, ut nil annotandum duxerint. Legitimum enim ad redemptionem tempus præterit, ubi tanquam debitor respici debet. SECUNDVS in TALMVDI casus est, si primogenitus intra illos 30. dies moritur, in quibus nondum legitimus o) redimendi tempus aderat. Ibi nil facer-

v) Præter uxores Sacerdotum & Levitarum h. l. in TALMVDI excipitur uxor, quæ jam peperit עורה עכ"ום *adhuc gentilis existens*, antequam nempe profelyta fieret. Tenetur enim esse בכור *primogenitus matris Israelitica*, uti loquitur R. MOSE B. MAJEMON in *Jad Chaf. Hilc. Bicurim c. XI. §. i. T. III. f. 146. b.*

o) Clare R. M. B. MAJEMON. l. c. עבר האב ולא פדהו *si Pater præceptum transgressus fuerit & filium non redemerit, filius seipsum redimit, cum adolevit*. Idem valet, si Pater intra mensis illius spatium fuerit forte mortuus. Aperte satis R. M. B. MAJEMON l. c. f. 147. a. מת האב בתוך ל' *יום הרי הבן כחוק' שלא נפדי' עד שוביא ראייה מאביו שפדהו קודם שימור'.* *Si pater intra 30. illos dies fuerit mortuus, in valore manet, quod non fuerit redemptus, donec adduxerit probationem, quod Pater eum ante mortem redemerit.* Eadem fere verba & in TALM. BABYL. BECHOROTH. fol. 49. a. leges. Secus autem se res habet, si Pater post exactos dies triginta decesserit. Tunc enim TALMVDI. l. c. decernit. לאחר שלשים יום כחוקה *Si Pater nempe decesserit post 30. dies illos, validum manet, quod fuerit redemptus, donec dixerint ad*

cerdoti cedebat, imo si Pater anticipando Sacerdoti pretium redemptionis dedisset, reddere Sacerdos tenebatur π), Ratio in promptu est. Tempus redemptionis illius Deus constituit mensem plene exactum. Qui vero ante tempus a Deo destinatum obierunt, nondum lege tenebantur. Tandem ad TERTIVM, eumque maxime dubium, accedimus casum, quid nempe juris sit, si primogenitus ille ipso tricesimo nativitatis die decesserit. Verba DOCTORIS MISCHNICI supra adduxi, quod nempe hic dies reputetur, quasi ante ipsum filius fuisset denatus. Nempe ante tricesimum diem, filio demortuo, Pater a dando pretio erat liber, quia nondum legitimum redemptionis, ante 30. diem, aderat tempus. Putant itaque, nec, tricesimo si moriatur filius die, nondum completo, effluxisse menstruum tempus. Eadem fere hac de re habet JALKVT SCHIMONI ρ), & clariora adhuc ARBA

TV-

ad eum (filium) quod minime sit redemptus. Obscuriora sunt hæc ultima & accipienda, non de cujusque assertionem non probata, sed de probata legaliter assertionem. Hinc ultima paullo clarius eloqui volunt in *Jore Dea f. 261.* ער שיאמרו שצוה בשעה המית' שלא נפרדו i.e. *donec dixerint, quod (Pater) edixerit in hora mortis, quod non redemptus fuerit.*

π) Palam hoc effatur R. MOSE BEN MAJEMON l. c. f. 147. ואם הקדים ונתן לכהן יחזיר לו הפדיון ואם לא נתן i.e. *Si Pater, (cujus filius intra præfixos 30. dies iterum decessit) terminum antevertit & dedit sacerdoti pretium solutionis, (morte filii intercedente) sacerdos pretium reddat, & si Pater לא נתן non dedit, nec dabit.*

ρ) JALKVT SCHIMONI Parafsch. *Korach f. 232. col. 3. ed. Cracov.* מת הבן שלשים יום אע"פ שנתן לכהן יחזיר לו ה' סלעים. *Filio 30. die mortuo, si Pater pretium solutionis jam dedit: Sacerdos ipsi quinque Selaim reddat.* Subneſtunt inter alia deinde & verba R. DOMAI: פדיון הבן יורשין חייבין: מת ביום שלשים כיום לפני

TVRIM σ). Sed R. AKIFA τ) peculiarem adhuc notat casum. Fieri nempe potuit, ut Pater, ratus, satis vivacem esse filium, ipso illo tricesimo die nondum exacto, pretium redemptionis sacerdoti solvat, postea tamen eo ipso adhuc die moriatur primogenitus ille. Hoc casu existente, arbitratur, quod Pater quidem nil recipere debeat. Sed recte hoc a R. MOSE B. MAIEMON refutatur υ), quia & alibi annus sexagesimus nondum exactus habeatur, quasi quinquagesimus nonus. Ratio & facile patet, quia & hic dies ad complendum mensem integrum requiritur. Hi quidem sunt casus in TALMVDI totidem decisi verbis. Sed adhuc quædam incidere possunt dubia. Quid enim fieri debuit, si Pater decedens gravidam relinqueret uxorem, an ipsa filium primogenitum redimere debuit? Ad hoc dubium *negative* respondent, arbitrati, quod fœmina ab hac lege sit soluta. Hac enim ratione arguit JOSEPH KARO in BETH JOSEPH φ), Matrem

B

trem

σ) ARBA TVRIM P. II. JORE DEA Hilc. *Biccurim fol. 261. a.* אם מת אפילו ביום ל' אין צריך לפדותו ואם קבל הכהן המעות צריך להחזירם i. e. *Si filius mortuus fuerit die tricesimo, non necesse est, ut redimatur: Imo si Sacerdos jam accepit pretium, necesse est, ut illud ipsis reddat.*

τ) TALMVD. l. c.

υ) R. MOSE B. MAJ. in *Comm. Mischnico in h. l.*

φ) BETH JOSEPH P. II. f. 261. in *Comm. col. 2.* אשה אינה חייב' כפריון זה פשוט וכתוב כל בכור בנך ולא כנותיך. *Fœmina non est obligata ad hanc redemptionem, quia scribitur: omnis primogenitus filiorum tuorum, & non: filiarum tuarum.*

trem ad redimendum filium non teneri. Habet hoc ex TALMVD. X), ubi sollicitius hoc excutitur. Clare & plane & R. M. B. MAIEMON hac de re differit ψ). Filius igitur, ubi adolevit, se ipsum redimere debet; si vero antea moritur, redemptio cessat. Hæc potiora sunt, quæ ad nostrum locum paullo illustrandum faciunt. Ad alia non est animus excurrere. Facile quoque ex jam dictis ad alios colligere licet casus. Cui vero volupe est, plures, circa hæc, ritus nosse, is in locis citatis inveniet, quod quærit.

Hæc

χ) TALMVD. BABYL. MASS. KIDDVSCHIN *in Gemara* fol. 49. a. כל מצות הבן המוטלות על האב לעשות. Quod attinet ad omnia præcepta, qua Patri sunt imposta, ut ea præstet filio, ad illa obligati sunt viri, liberata vero sunt uxores. Et post quædam: כל שמצוה לפרות את עצמו מצווה לפרות את אחרים. וכל שאינו מצווה לפרות את עצמו אינו מצווה לפרות אחרים. i. e. *Omni, cui præceptum est, ut se ipsum redimat, etiam injunctum est, ut alios redimat. Cuiusque vero non est injunctum, ut se ipsum redimat, ei etiam impostum non est, ut alios redimat.* Tacite jam subsumunt: mulieres se redimere ipsas non debent, itaque nec filios.

ψ) MAJEMON in MISCHE TORA l. c. fol. 146. האשה חייבת לפרות את בנה שחייב לפרות את עצמו. הוא i. e. *Sed uxor non est obligata, ut redimat filium suum. Nam qui obligatus est, ad se ipsum redimendum, is modo est obligatus, ad redimendum filium suum.*

Hæc sunt, VIR MAX. REVERENDE, avocamenta illa, quibus ad doloris oblivionem deducebam affectum. Tu his & similibus non indiges. Ad manus est emplastrum, quod vulneri imponas. Grave est fateor, amisisti GENERVM dilectum, FILIAMQUE VIDES viduam. Lugent amici vices TVAS. Et ego svavissima apprecor coeli solamina. Sed, quæ est divini Numinis in TE benignitas, tristibus his læta statim interferuit. FILIVM, eumque unice dilectissimum, sanum ac sospitem domi excipis, quando Generum amisisti. Satis hoc quidem solaminis foret, si & cætera in DOMINO FILIO decora non adessent. Jam vero hic Tuus DAVID BENIAMIN, in quo senectutem Tuam revirescere deprehendis, post varia exantlata itinera, superataque pericula, non sanus modo, sed & variis eruditionis mercibus onustus, quasi ex bonarum artium mercatu, ad TE redit. Habes, quod in *docto* multisque doctorum & politorum hominum congressibus emendato Filio ames: habes, quo delecteris. Hic TIBI assidebit, & quæ in orbe erudito nova & memorabilia observavit, non sine TVA voluptate recensabit. Videor mihi inter Vos versari, cum, quæ per litterarum, quod mecum frequentavit, commercium ab Eodem cognovi, recogito. Aperiet Tibi, quæ ex doctorum Virorum Collegiis sedulus in suos convertit usus: & quæ ex Celebriorum Doctorum privaris didicit colloquiis rariora, Tecum communicabit. Doctissimorum hominum characteres, caute a se observatos, studiorum pariter singularia, totamque vitæ rationem, solenter a SE investigatam, studiose TIBI delineabit. Curiose TIBI describet urbes, quas vidit plurimas, majores, & quicquid ex memoria dignis, quælibet suo cingit ambitu. Jam aularum, quas Regias & Ducales cernere IPSI datum fuit, pompam; jam instructissimarum Bibliothecarum arca-



na pandet : jam varias variorum locorum percenserebunt consuetudines. Quoties itaque recrudescere vult vulnus : toties ab Illo require, quid LIPSIENSES, JENENSES, HALENSES, HELMSTADIENSES, RINTHELENSES, CHILONIENSES, GIESSENSIS, MARPVRGENSES, HEIDELBERGENSES, ARGENTINENSES, TVBINGENSES, ALTORPHINÆ, VIADRINÆ item, aliæque egerint, dixerint molitæque fuerint Musæ : & cum de iis quædam audiveris, WITTEBERGENSIUM etiam ne obliuiscaris. Et Academicis quidem rebus satiatas, ad majora in celebrioribus urbibus Ministeria deflectat sermo, redeatque, quasi per circulum, ad singulos, qui præ reliquis fulgent nominum celebritate, Viros. Satis superque aderit materiæ differendi, & avocamentorum a doloris sensu habebis copiam. Servet tantum Deus TE, VIR MAX. REVERENDE, in seros usque annos incolumem ac vegetum, ut diu hoc Tuo frui possis bono: ~~seruet~~ DN. FILIVM ipsiusque studia felici donet brabeo. Vale mihi que favere perge. Wittenbergæ Saxonum d. XX. Sept.

MDCCXXVIII.



Fd 2087

ULB Halle

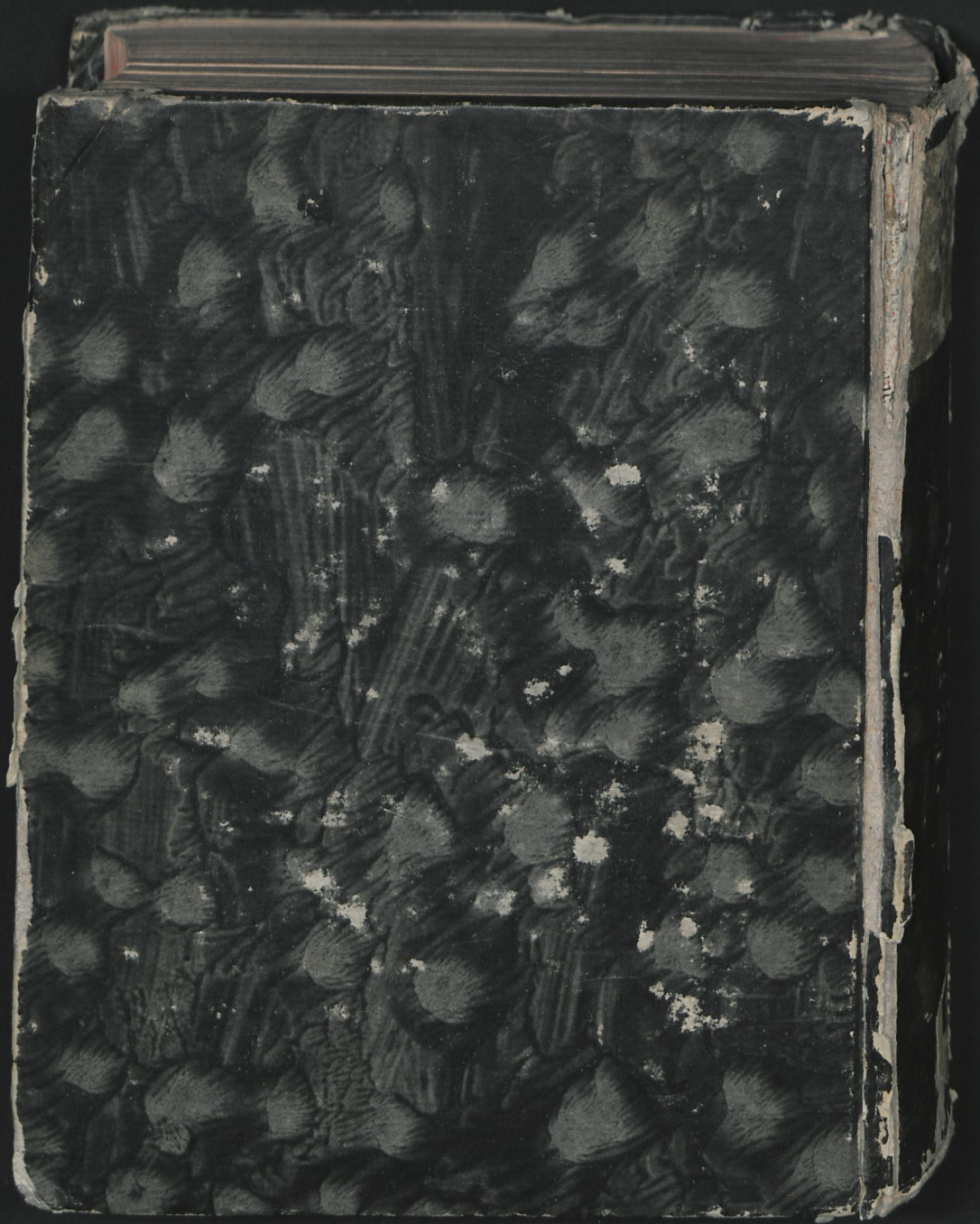
004 222 318

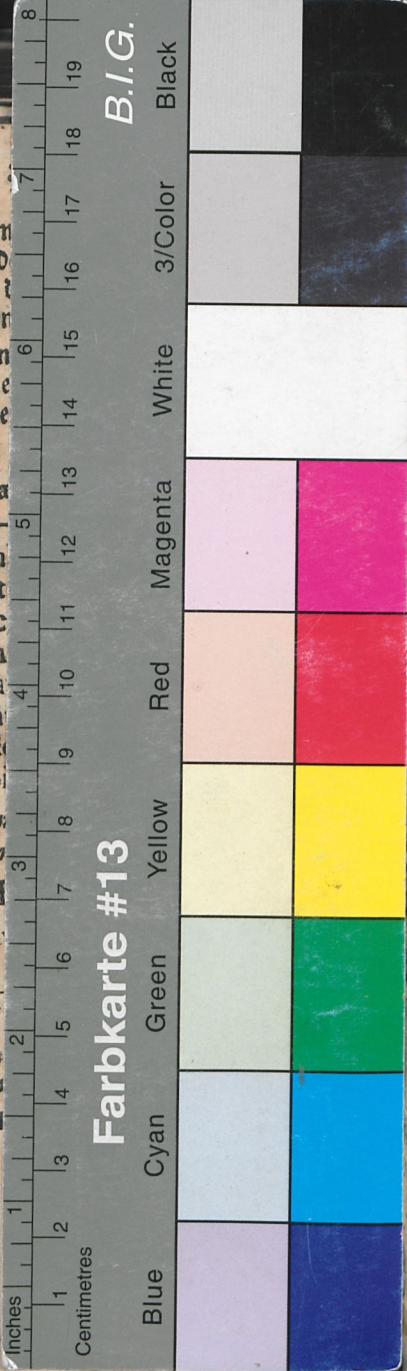
3



sb.







B.I.G.

Farbkarte #13

20

DE PRIMOGENITO

VIR MAXIME REVERENDE

EX IVRE HEBRÆO

DE

בכור מר בתוך ל ימים

Num. 18, 1

PRIMOGENITO INTRA MENSEM

DENATO

QUEDAM DISSERIT

ET

VIRO MAXIME REVERENDO AC AMPLISSIMO

DN. EPHRAIM BRESKOT

SEREN. DVCI WÜRTENB. OLSN. BEROLSTADIENSI

A CONCIONIBVS ET CONFESS. S. CONSIST. ASSESS.

REV. MINIST. SENIORI, ECCLESIAE ET SCHOLAE

APVD BEROLSTADIENSES ANTISTITI

GENERI OBITVM LVGENTI

LEVAMEN PRECATVR

IPSIQVE FILIVM

E VARIIS GERMANIAE ACADEMIIS REDVCEM

u.

GRATVLATVR

L. FRANCISCVS WOKENIVS, P. P.

WITTENBERGÆ, LITERIS VIDVÆ GERDESIAE.

Gr. Mag
H. D. Wa

